

9. System przyrodniczy miasta

Zieleń miasta Gdańska stanowią: Lasy Państwowe z wydzielonym Trójmiejskim Parkiem Krajobrazowym wraz z otuliną, lasy komunalne, Pas Nadmorski, założenia dworsko-parkowe, parki, zieleńce, skwery, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe, ogródki działkowe, zieleń przyuliczna i osiedlowa, a także użytki zielone (łąki, pastwiska).

9.1. Ogólna charakterystyka systemu przyrodniczego

Największy kompleks zieleni stanowią Lasy Oliwskie, w większości będące własnością Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Gdańsk), jedynie na wschodnich obrzeżach stanowiące Lasy Komunalne Gdańska. Bogate ukształtowanie powierzchni terenu sprzyja znacznemu zróżnicowaniu siedlisk i roślinności. Występuje tu grupa rzadkich i chronionych gatunków roślin, jak np.: *wawrzynek wilczczyko* (*Daphne mezereum*), *widlak jałowcowaty* (*Lycopodium annotinum*), *konwalia majowa* (*Convallaria majalis*), *kruszyna pospolita* (*Frangula alnus*), *marzanka wonna* (*Asperula odorata*). W cienistych i chłodnych rozcięciach erozyjnych krawędzi wysoczyzny rosną gatunki w swoim występowaniu związane z terenami gór i pogórzy. Są to m.in. *podrzeń żebrowiec* (*Blechnum spicant*) i *tojad dziobaty* (*Aconitum variegatum*) objęte ochroną całkowitą. Stwierdzono występowanie *kuny domowej* (*Martes foina*), *kuny leśnej* (*Martes martes*), *łasicy* (*Mustela nivalis*), *gronostaja* (*Mustela erminea*), *lisa* (*vulpes vulpes*), *jeża* (*Erinaceus concolor*), a z ptaków m.in. *kruka* (*Corvus corax*) i *myszolowa* (*Buteo buteo*). Najcenniejsze fragmenty lasu w obrębie Gdańska są chronione w ramach powołanych rezerwatów przyrody.

Zmiany użytkowania w najmniejszym stopniu objęły Żuławy Gdańskie, licząc także tereny położone na Wyspie Sobieszewskiej. W tych rejonach przeważają tereny zielone, głównie użytki rolne.

Rozległe obszary wysoczyzny w rejonie: Maciek, Łostowic, Szadólek, Kokoszek, Rębiechowa, Klukowa, Nowego Światu to jeszcze w znacznej części obszary rolnicze. Niewielkie, izolowane powierzchnie zajmują łąki i pastwiska. Położone w dolinach małych cieków, razem z ciągami zadrzewień i zakrzaczeń, stanowią naturalne ciągi zwartej roślinności z ostoją specyficznej fauny płazów, gadów i drobnych ssaków. Wśród pól występują niewielkie enklawy leśne. Największym kompleksem leśnym w tym rejonie jest znajdujący się na południe od Smęgorzyna fragment lasów otomińskich.

Główne ciągi przyrodnicze na obszarach zainwestowanych związane są z ciekami przepływającymi przez miasto i są to: Potok Oliwski, Strzyża, Kanał Raduni, Motława, Optyw Motławy, Czarna Łacha. Wzdłuż koryt ciągną się wąskie pasy fragmentarycznie wykształconych zbiorowisk ziołoroślowych i szuwarowych, gdzie występują gatunki łąkowe, często ruderalne. Wyróżnia się tutaj Potok Oliwski, przepływający przez kilka drobnych zbiorników wodnych, który w znacznej części swojego przebiegu przecina tereny zielone. Niekiedy w wolno płynących wodach np.: wzdłuż koryt Motławy i Czarnej Łachy rozwijają się zbiorowiska roślin zanurzonych o pływających liściach, jak np. lilie wodne *Nymphaea alba*.

Na obszarach zabudowanych w skład systemu przyrodniczego miasta wchodzi głównie tereny zieleni urządzonej. Szczególne znaczenie posiadają duże obszary parkowe jak:

Park im. R. Reagana, Park Oliwski, Park Jelitkowski, Park Oruński, Opływ Motławy, Park Brzeźniński, tereny parkowe wzdłuż al. Grunwaldzkiej we Wrzeszczu a także cmentarze. Stanowią one nie tylko miejsce wypoczynku dla mieszkańców Gdańska, ale razem z fragmentami zieleni nieurządzonej decydują o funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego miasta.

W skład terenów zielonych wchodzi:

Tereny leśne	4.855,00 ha
Tereny zieleni rekreacyjno-wypoczynkowej	530,00 ha
Ogrody działkowe	957,00 ha

Razem	6.342,00 ha

Na jednego mieszkańca aglomeracji gdańskiej przypada ogółem ok. 138,8 m² zieleni w tym: 106,3 m² powierzchni terenów leśnych oraz ok. 32 m² zieleni urządzonej (stan szacunkowy na 31.12.2010 r.)

9.2. Kluczowe obszary w systemie przyrodniczym gminy miasta Gdańska

- lasy Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego - Lasy Oliwskie,
- kompleks terenów zielonych wzdłuż Potoku Oliwskiego między Jelitkowem a Oliwą,
- pas plaży i wydm między Jelitkowem a Świbnem,
- kompleksy leśne Stogów i Wyspy Sobieszewskiej,
- tereny muraw i szuwarów w części przemysłowej Stogów,
- lasy komunalne okolic Wrzeszcza,
- żarnowczyska po poligonie wojskowym w okolicy Jasienia,
- lasy Otomińskie,
- zróżnicowana roślinność strefy krawędziowej wysoczyzny nad Żuławami,
- łąki i szuwały nad Martwą Wisłą i Wisłą Śmiałą,
- Żuławy Wiślane,
- enklawy zbiorowisk naturalnych w obszarach rolniczych wysoczyzny.

GDAŃSK

Tereny zieleni

Legenda:

- lasy państwowe
- lasy należące do gminy
- grunty rolne
- granica TPK
- granica otuliny TPK
- cieki wodne
- główne drogi

Rezerваты przyrody:

1. "Zróżdlika w Dolinie Ewy"
2. "Ptasi Raj" (Natura 2000)
3. "Mewia Łacha" (Natura 2000)
4. "Twierdza Wisłoujście" (Natura 2000)
5. "Wąwóz Huzarów"

Inne formy ochrony przyrody:

6. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Dolina Potoku Oruńskiego" i użytek ekologiczny "Murawy kserotermiczne"
7. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy "Dolina Strzyży"
8. Użytek ekologiczny "Fort nocek"
9. Użytek ekologiczny "Oliwskie nocki"
10. Użytek ekologiczny "Dolina Czystej Wody"
11. Użytek ekologiczny "Migowska Bielawa"
12. Użytek ekologiczny "Łozy w Kielpinie"

Opr. na podstawie materiałów WŚ UM: M. Tryksha

9.3. Formy, obszary i obiekty chronionej przyrody występujące na terenie Gdańska

9.3.1. Obszary Natura 2000 na terenie miasta Gdańska

Na terenie miasta występują 4 lądowe obszary Natura 2000 o łącznej powierzchni 963 ha:

- **Bunkier w Oliwie** - specjalny obszar ochrony siedlisk nietoperzy PKH220055 o powierzchni 0,13 ha. Jest to jedno z trzech największych zimowisk nietoperzy (Chiroptera) w województwie pomorskim (do 81 osobników z 4 gatunków). Zimuje tu połowa wszystkich stwierdzanych w aglomeracji trójmiejskiej (Gdańsk, Sopot, Gdynia) osobników nocka dużego *Myotis myotis*.
- **Twierdza Wisłoujście** - specjalny obszar ochrony siedlisk nietoperzy PKH220030 o powierzchni 16,17 ha; Największe w Gdańsku i drugie w województwie zimowisko nietoperzy Chiroptera (176 osobników w 2003 r., 3-6 gatunków). Zaobserwowano znaczny wzrost liczebności hibernujących zwierząt (głównie *Myotis nattereri*) od momentu kiedy zaprzestano użytkowania podziemi Twierdzy jako magazyny. Jedyne w regionie zimowisko nocka łydkowłosego *Myotis dasycneme*. Gatunek ten obserwowano tu regularnie zimą (jedno z czterech największych zimowisk tego gatunku w Polsce), jak również w okresie migracji jesiennej (15% wszystkich nietoperzy odławianych w sieci przy wlotach korytarzy). Sąsiadujące z Twierdzą kanały i fosy stanowią żerowisko dla nocka łydkowłosego. Stwierdzono tu również nocka dużego *Myotis myotis* – zimą i podczas migracji jesiennej.
- **Zatoka Pucka** - obszar specjalnej ochrony ptaków PLB220005 o powierzchni 245 ha (w granicach miasta) Występują tu co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu powyżej 1% populacji krajowej biegusa zmiennego (schinzii) (PCK). Sieweczka obroźna (PCK) osiąga liczebność do 1% populacji krajowej; do niedawna gnieździł się tu batalion. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) perkoza dwuczubego, perkoza rogatego, czernicy; stosunkowo duże koncentracje (C7) osiągają: łabędź krzykliwy, głowienka, łączak, biegus krzywodzioby, biegus zmienny, brodziec śniady, głowienka, kamusznik, kulik mniejszy, kulik wielki, ostrygojad, czajka, siewnica, sieweczka obroźna i szlamnik. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2 i C3) następujących gatunków ptaków: bielaczek, czernica, gągoł, nurogeś, ogorzałka, perkoz dwuczuby; stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga łabędź niemy; ptaki wodno-błotne znacznie przekraczają koncentracje 20 000 osobników (C4)
- **Ujście Wisły** - obszar specjalnej ochrony ptaków PLB220004 o powierzchni 701,17 ha (w granicach miasta). Obszar obejmuje znaczny fragment zewnętrznej delty Wisły, od nieczynnego obecnie ujścia Wisły Śmiałej na zachodzie, po aktualne ujście Wisły Przekopu i jego okolice - tak lądowe, jak i morskie, na wschodzie. Do obszaru włączono 12-kilometrowy pas wybrzeża Wyspy Sobieszewskiej, łączący oba ujścia oraz przyujściowy odcinek głównego koryta Wisły, tzw. Wisłę Przekop, wraz z jej międzywałem, o długości ok. 6 km, rozciągający się od morza, na północy, do miejscowości Przegalina, na południu. Zachodni kraniec obszaru stanowi rezerwat Ptasi Raj, wschodni - rezerwat Mewia Łacha. Obszar należy do mezoregionu Mierzeja Wiślana i tylko jego południowy kraniec wchodzi na teren mezoregionu Żuławy

Wiślanych. W obu rezerwatach występuje mozaika siedlisk, obejmująca przymorskie, płytkie, słodkowodne jeziora, rozległe płaty szuwaru trzcinowego, występującego w przybrzeżnej strefie jezior oraz na dawnych łąkach słonoroślowych (Ptasi Raj), oraz piaszczyste mierzeje, odcinające jeziora od Bałtyku. Znaczne fragmenty terenu zajmują wydmy, pokryte typową roślinnością wydmy białej lub szarej, w wielu miejscach porośniętej różnowiekowymi uprawami sosnowymi, ze znaczną domieszką drzew liściastych. Znaczną część rezerwatu Mewia Łacha zajmuje wysokopienny las mieszany, zaś rezerwatu Ptasi Raj uprawa olchy, założona na dawnych łąkach słonoroślowych, obecnie zanikająca i przechodząca w zbiorowiska krzewiasto-szuwarowe.

9.3.2. Parki krajobrazowe

Trójmiejski Park Krajobrazowy utworzony w 1979 roku jako drugi w województwie gdańskim i jeden z pierwszych parków krajobrazowych w Polsce. Przedmiot ochrony stanowi specyficzna rzeźba terenu oraz szata roślinna. Powierzchnia TPK w granicach Miasta Gdańska 2341,8 ha, powierzchnia otuliny 2570,7 ha. Rozporządzenie Wojewody Gdańskiego z 8 listopada 1994 r. (Dz. Urz. Woj. Gdańskiego nr 27, poz. 139 z 1994 r.) szczegółowo określa przebieg granic parku oraz wprowadza zakazy, ograniczenia i obowiązki na terenie parku zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

TPK

Fot. M. Tryksza

9.3.3. Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej o powierzchni 1384 ha, obejmujący fragment Mierzei Wiślanej na całej jej szerokości. Najcenniejsze fragmenty obszaru objęto ochroną rezerwatową (rezerwaty Ptasi Raj i Mewia Łacha). Obszar Chronionego Krajobrazu Wyspa Sobieszewska, jako część Mierzei Wiślanej, stanowi fragment ważnego przymorskiego ciągu zieleni Gdańska oraz regionalnego systemu przyrodniczego strefy nadmorskiej rejonu Zatoki Gdańskiej.

„Ptasi Raj”. Wyspa Sobieszewska

Fot. M. Tryksza

Otomiński Obszar Chronionego Krajobrazu o powierzchni 2 072 ha, częściowo obejmujący tereny położone w Gminie Gdańsk. W granicach miasta znajduje się północno-zachodnia część obszaru o powierzchni 1 762 ha, obejmująca kompleks tzw. lasów smęgorzyńskich (położonych pomiędzy terenami rolniczymi i zabudową osiedli Kiełpino Górne i Smęgorzyno oraz Sulmin i Niestępowo).

Otomiński Obszar Chronionego Krajobrazu

Fot. M. Tryksza

Obszar Chronionego Krajobrazu Żuław Gdańskich o powierzchni 30 022 ha (w tym 1051 ha w granicach miasta) obejmuje Żuławy Gdańskie z wyjątkiem ich północno-zachodniego fragmentu. Podstawowym walorem krajobrazu jest silnie rozbudowana sieć hydrologiczna oraz unikatowe w Polsce powierzchnie budowane przez namuły Wisły. Ochronie podlega tu charakterystyczny krajobraz kulturowy Żuław.

9.3.4. Rezerваты przyrody

Rezerwat przyrody „Źródlika Ewy” utworzony w 1983 r., celem ochrony naturalnych zbiorowisk łągowych i ziołoroślowo-szuwarowych. Obejmuje fragment kompleksu leśnego Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego o powierzchni 11,08 ha. W granicach rezerwatu znajduje się kompleks leśny i zbiorowiska źródliskowe występujące na stromych stokach, wysokich na 30 – 40 m, w dzień oraz w źródłiskach jednego z rozcięć erozyjnych strefy krawędziowej, prowadzącego wody Potoku Prochowego. Występują zbiorowiska roślinne i flora charakterystyczne zarówno dla regionu, jak i obszarów podgórsko-górskich, jak również kilka cennych gatunków chronionych.

Rezerwat przyrody „Ptasi Raj” utworzony w 1959 r. jako rezerwat faunistyczny, w celu ochrony ostoi ptactwa wodnego i błotnego. Położony u ujścia Wisły Śmiałej na terenie Wyspy Sobieszewskiej, wchodzący w granice Obszaru Chronionego Krajobrazu Wyspy Sobieszewskiej. Powierzchnia rezerwatu wynosi 188,80 ha. Główny charakter roślinności bezpośredniego otoczenia jezior nadają szuwary trzcinowe, miejscami występują szuwary turzycowe. W południowej części rezerwatu występują kultury sosny i olszy czarnej. Na terenie mierzei obserwuje się pozostałości nieleśnej napiaskowej roślinności wydmowej – zbiorowiska wydmy białej i szarej. Ze względu na walory awifaunistyczne rezerwat ma rangę międzynarodową.

Rezerwat „Ptasi Raj”

Fot. M. Tryksza

Rezerwat przyrody „Mewia Łacha” o powierzchni 35,40 ha, utworzony w 1991 r., w celu ochrony koloni lęgowych rybitw oraz miejsc bytowania ptaków siewkowatych, blaszkodziobych, w okresach ich wędrówek. Swym zasięgiem obejmuje stożek ujściowy Przekopu Wisły po obu stronach rzeki. Na obszarze Gdańska znajduje się część lewobrzeżna rezerwatu, położona na terenie Wyspy Sobieszewskiej. W części centralnej zajmują płaskie obniżenia okresowo zalewane wodą, w części południowej występuje niewielkie jezioro deltowe. Stożek ujściowy Przekopu Wisły jest jednym z nielicznych odcinków polskiego wybrzeża, gdzie zachodzi ciągły proces akumulacji rzecznej, morskiej, eolicznej i organicznej. Flora liczy blisko 300 gatunków, kilka z nich podlega ochronie prawnej. Z tych względów jest to obszar o randze europejskiej i krajowej - jeden z najcenniejszych przyrodniczo obszarów w polskiej strefie przybrzeżnej.

Rezerwat przyrody „Wąwóz Huzarów” o powierzchni 2,8 ha utworzony w 2005 r., w celu ochrony roślin rzadkich i chronionych. Obejmuje wąskie rozcięcie erozyjne o stromych zboczach oraz część przylegającej wierzchowiny w strefie krawędziowej Pojezierza Kaszubskiego. W rezerwacie stwierdzono występowanie 117 gatunków roślin naczyniowych, w tym trzech gatunków podlegających ochronie ścisłej (*bluszcz pospolity*, *podrzeń żebrowiec* i *widłak jałowcowaty*) oraz czterech podlegających ochronie częściowej (*bluszcz pospolity*, *konwalia majowa*, *kruszyna pospolita* i *marzanka wonna*).

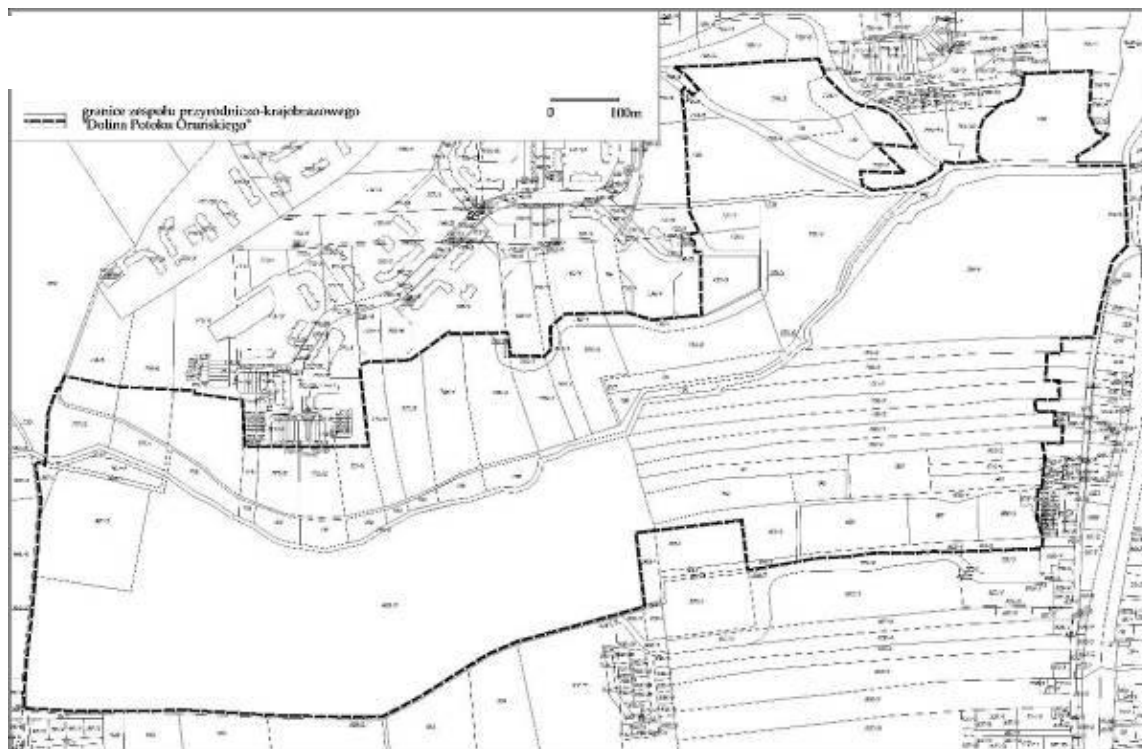
Rezerwat „Wąwóz Huzarów” TPK

Fot. M. Tryksza

Rezerwat przyrody Dolina Strzyży o wielkości 38,52 ha, położony jest na terenie leśnictwa Matemblewo. Rezerwat uznany rozporządzeniem wojewody pomorskiego nr 19/07 z dnia 29 maja 2007. Rodzaj rezerwatu: leśny, typ: fitocenotyczny, podtyp: zbiorowisk leśnych, typ: leśny i borowy, podtyp: lasów nizinnych. Powołany w celu ochrony zbiorowisk lęgowych i grądowych w dolinie potoku Strzyża oraz stanowisk roślin chronionych i rzadkich. Rezerwat posiada otulinę o powierzchni 39,31 ha.

9.3.5. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Potoku Oruńskiego” o powierzchni 79,37 ha zlokalizowany w Dolinie Potoku Oruńskiego. Utworzony w 1999 r., w celu zachowania unikatowego charakteru przyrodniczo – krajobrazowego doliny erozyjnej w strefie krawędziowej Wysoczyzny Gdańskiej. Na uwagę zasługuje zachowanie w niezmienionej formie ciek, starasowanych zboczy po dawnej uprawie rolniczej oraz specyficznej szaty roślinnej.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Potoku Oruńskiego”

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Potoku Oruńskiego” Fot. M. Tryksza

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Strzyży” o powierzchni 375,45 ha położony w otulinie Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego, utworzony w 2001 r., w celu zachowania wyjątkowych walorów krajobrazowych terenu oraz bogatej szaty roślinnej, przy jednoczesnym wdrażaniu zasady budowania ciągłości struktur przyrodniczych.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Strzyży”

Fot. M. Tryksza

9.3.6. Użytki ekologiczne

Użytek ekologiczny „Fort Nocek” o powierzchni 0,11 ha zlokalizowany na terenie Fortów Napoleońskich przy ul. 3 Maja, nad Dworcem PKS, utworzony w 1996 r., w celu zabezpieczenia stanowiska hibernacji nietoperzy.

Użytek ekologiczny „Murawy kserotermiczne w Dolinie Potoku Oruńskiego” o powierzchni 2,88 ha, utworzony w 1999 r., na terenie fragmentu doliny Potoku Oruńskiego, wyniesiony do 49 m n.p.m. Użytek powołano w celu zabezpieczenia muraw kserotermicznych, wraz z bogactwem ich flory i fauny. Z dwóch stron ograniczony przez erozyjne rozcięcia z drogami gruntowymi i zaroślami. Zbocza osiągają nachylenie do 40 stopni. Na terenie muraw stwierdzono występowanie dobrze wykształconych płatów muraw kserotermicznych, 232 gatunków roślin naczyniowych, w tym liczną grupę roślin ciepłolubnych niewystępujących na innych terenach naszego regionu.

„Murawy kserotermiczne” w „Dolinie Potoku Oruńskiego”

Fot. M. Tryksza

Użytek ekologiczny „Oliwskie Nocki” o powierzchni 0,07 ha zlokalizowany przy ul. Podhalańskiej 13 w Oliwie, utworzony w 2001 r., w celu zabezpieczenia stanowiska hibernacji nietoperzy. Stanowi największe zimowisko nietoperzy w Gdańsku. Co roku na terenie użytku hibernuje ok. 70-80 skrzydlatych ssaków - głównienocków rudych (*Myotis daubentonii*) i nocków Natterera (*Myotis nattereri*), jak również kilkanaście nocków dużych (*Myotis myotis*) i kilka gacków brunatnych.

Nietoperze występujące na terenie użytku „Oliwskie Nocki”

Fot. M. Tryksza

Użytek ekologiczny „Luneta z Pasikonikiem” o powierzchni 0,81 ha, zlokalizowany na terenie Fortów Napoleońskich, obejmujący fragment XVIII-wiecznych umocnień ziemnych Gdańska, tzw. Lunetę Senarmonta. Na terenie użytku występują cenne gatunki flory i fauny: nawłóć (*Solidago canadensis*), dziczyzna drzewa owocowe, głównie śliwy (*Prunus spp.*) i jabłonie (*Malus domestica*) oraz mysz leśna (*Apodemus flavicollis*). Prawdziwym skarbem Lunety Senarmonta są owady, np.: liczna populacja niewielkiego pasikonika - wątlaka punktowanego (*Leptophyes punctatissima*).

Użytek ekologiczny „Prochownia pod Kasztanami” o pow. 0,53 ha, zlokalizowany na terenie Fortów Napoleońskich, utworzony w celu zabezpieczenia płatu nie użytkowanej roślinności ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Użytek stanowi zagłębienie terenu z kilkoma starymi kasztanowcami (*Aesculus hippocastanum*) i fragment starych, ceglanych fortyfikacji tzw. Prochownia Wojenna. Stanowi zimowisko trzech gatunków nietoperzy - nocka Natterera (*Myotis nattereri*), nocka rudego (*M. daubentonii*) i nocka dużego (*M. myotis*). Na ściętym pniu starego kasztanowca odłowiono bardzo rzadkiego owada - błonkówkę z rodziny grzebaczowanych (*Sphexidae*), zakładającą dla swych larw gniazda w spróchniałym drewnie. Gatunek *Crossocerus styrius* został umieszczony na Polskiej Czerwonej Liście Zwierząt Ginących i Zagrożonych.

Użytek ekologiczny „Migowska Bielawa” o powierzchni 0,51 ha, utworzony w 2006 r. zlokalizowany pomiędzy ul. Myśliwską i osiedlem Jasień. Celem powołania użytku jest ochrona torfowiska przejściowego z masową obecnością torfowców i wełnianek. Miąższość złoża torfu wynosi ok. 4 m, co pozwala określić wiek obiektu na ok. 2 – 3 tys. lat. Na obszarze użytku stwierdzono występowanie następujących gatunków chronionych: rosziczki okrągłolistnej *Drosera rotundifolia* oraz brzoza karłowata *Betula nana* oraz kilku zagrożonych w tym w szczególności turzycę bagienną *Carex limosa*, której obecność we florze Gdańska jest cenną wartością.

Użytek ekologiczny „Migowska Bielawa”

Fot. M. Tryksza

Użytek ekologiczny „Dolina Czystej Wody” o powierzchni 2,73 ha, utworzony w 2006 r. zlokalizowany na terenie Doliny Czystej Wody w Trójmiejskim Parku Krajobrazowym. Celem ochrony jest zabezpieczenie istnienia stanowisk chronionych oraz wzmożona ochrona siedlisk hydrogeniczných i zbiorowisk roślinnych związanych z ciekami strefy krawędziowej wysoczyzny morenowej oraz w szczególności ochrona stanowiska situ tępokwiatowego *Juncus subnodulosus* – najdalej na wschód położonego stanowiska tego gatunku w Polsce.

Użytek ekologiczny „Dolina Czystej Wody”

Fot. M. Tryksza

Użytek ekologiczny „Łozy w Kiełpinie” o powierzchni 6,39 ha, utworzony w 2006 r. zlokalizowany w okolicy Kiełpina Górnego. Celem ustanowienia użytku jest wzmożona ochrona siedlisk hydrogeniczných i związanych z nimi zbiorowisk roślinnych, a w szczególności zabezpieczenie istnienia stanowisk wierzby szarej – rozległych zarośli łoży wraz z szuwarami, położonych we wschodniej części wysoczyzny morenowej na południowy zachód od Kiełpina Górnego.

Użytek ekologiczny „Łozy w Kiełpinie”

Fot. M. Tryksza

391	Modrzew europejski
391	Modrzew europejski
392	Dąb szypułkowy
393	Świerk pospolity
393	Świerk pospolity
393	Świerk pospolity
394	Lipa drobnolistna
402	Buk zwyczajny
403	Dąb szypułkowy
405	Buk zwyczajny
408	Buk zwyczajny
409	Buk zwyczajny
410	Dąb szypułkowy
413	Topola czarna
422	Buk zwyczajny
423	Dąb szypułkowy
424	Dąb szypułkowy
424	Dąb szypułkowy
424	Dąb szypułkowy
426	Buk zwyczajny
427	Buk zwyczajny
427	Buk zwyczajny
428	Głaz narzutowy
444	Cis pospolity
445	Buk zwyczajny
451	Lipa srebrzysta
457	Tulipanowiec amerykański
459	Modrzew europejski
466	Lipa drobnolistna
467	Klon jawor
468	Grab pospolity - porośnięty bluszczem
481	Jarząb szwedzki
482	Lipa amerykańska
488	Miłorząb japoński
498	Brzoza brodawkowata
499	Platan klonolistny
500	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
501	Wiąz szypułkowy
502	Głaz narzutowy
503	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
504	Dąb szypułkowy
505	Świerk pospolity
508	Buk zwyczajny
535	Sosna pospolita
541	Topola biała
545	Głaz narzutowy
546	Kasztanowiec zwyczajny
547	Sosna pospolita

547	Sosna pospolita
547	Sosna pospolita
548	Topola biała
550	Dąb szypułkowy
551	Dąb szypułkowy
558	Jodła kalifornijska
559	Sosna czarna
559	Sosna czarna
572	Głaz narzutowy
574	Buk zwyczajny
575	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
576	Wiąz z kwitającym bluszczem
577	Buk zwyczajny
578	Kasztan jadalny
579	Klon jawor
580	Grusza pospolita
581	Cyprysik groszkowy odm. szpilkowata
581	Cyprysik groszkowy odm. szpilkowata
582	Buk zwyczajny
583	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
583	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
584	Klon jawor
585	Dąb szypułkowy
586	Dąb czerwony
587	Buk zwyczajny
599	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
600	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
601	Dąb szypułkowy
739	Głaz narzutowy
749	Jesion wyniosły
750	Kasztanowiec zwyczajny
751	Perelkowiec japoński
752	Świerk pospolity - obrośnięty bluszczem
753	Brzoza brodawkowata
754	Topola biała
754	Topola biała
755	Buk zwyczajny odm. czerwonolistna
806	Głaz narzutowy
807	Głaz narzutowy
808	Głaz narzutowy
820	Lipa drobnolistna
821	Miłorząb dwukłapowy
822	Dąb czerwony
823	Kasztanowiec biały
824	Kasztanowiec biały
825	Platan klonolistny
826	Kasztanowiec biały
827	Lipa drobnolistna

829	Cis drzewiasty
829	Modrzew europejski
829	Sosna koreańska
829	Sosna rumelijska
829	Żywotnik olbrzymi
830	Cyprysik Lawsona
831	Magnolia drzewiasta
832	Żywotnik olbrzymi
833	Miłorząb dwuklapowy
834	Modrzew europejski
835	Sosna wejmutka
836	Cis pospolity
836	Cis pospolity
836	Cyprysik nutkajski
836	Żywotnik olbrzymi
837	Magnolia drzewiasta
838	Grujecznik japoński
839	Sosna pospolita
840	Sosna pospolita
841	Świerk pospolity
842	Świerk pospolity
843	Daglezja zielona
844	Sosna pospolita
874	Miłorząb dwuklapowy
922	Sosna pospolita forma kołnierzykowata
923	Sosna pospolita
924	Sosna pospolita
925	Buk zwyczajny
978	Bukszpan wieczniezielony
978	Bukszpan wieczniezielony
978	Cis pospolity
978	Cyprysik groszkowy
978	Cyprysik groszkowy
978	Cyprysik groszkowy
978	Żywotnik olbrzymi
978	Żywotnik olbrzymi
979	Buk zwyczajny odm. czerwolistna
1046	Dąb szypułkowy
1047	Buk zwyczajny odm. czerwolistna
1047	Buk zwyczajny odm. czerwolistna
1048	Dąb szypułkowy
1049	Jesion wyniosły
1050	Wierzba biała
1053	Żywotnik olbrzymi - "Kępa 96 drzew"
1058	Choina kanadyjska
1058	Choina kanadyjska
1059	Dąb szypułkowy
1060	Dąb szypułkowy

1061	Dąb szypułkowy
1062	Lipa drobnolistna
1063	Sosna wejmutka
1064	Daglezja zielona
1064	Daglezja zielona
1065	Cyprysik Lawsona
1065	Cyprysik Lawsona
1065	Cyprysik Lawsona
1065	Cyprysik Lawsona
1065	Cyprysik Lawsona
1065	Cyprysik Lawsona
1066	Buk zwyczajny odm. czerwolistna
1077	Podgrzybek pasożytniczy - torfowisko
1094	Wierzba biała
1095	Wierzba biała
1096	Wierzba biała
1097	Orzech włoski
1098	Lipa drobnolistna
1099	Buk zwyczajny
1100	Buk zwyczajny
1100	Buk zwyczajny
1101	Dąb bezszypułkowy
1102	Wierzba biała
1102	Wierzba biała
1103	Cyprysik groszkowy
1103	Cyprysik groszkowy
1103	Cyprysik groszkowy
1103	Cyprysik groszkowy
1103	Cyprysik groszkowy
1133	Głaz narzutowy
1940	Topola biała
1941	Topola biała
1953	Dąb szypułkowy
1954	Grab pospolity
1955	Jesion wyniosły
1956	Kasztanowiec zwyczajny
1957	Kasztanowiec zwyczajny
1958	Kasztanowiec zwyczajny
1959	Kasztanowiec zwyczajny
1960	Klon jawor
1961	Klon jawor
1962	Brzoza brodawkowata
1963	Buk zwyczajny
1964	Jodła pospolita
1965	Daglezja zielona
1966	Buk zwyczajny odm. czerwolistna
1966	Dąb czerwony
1967	Lipa drobnolistna

1967	Lipa drobnolistna
1967	Lipa drobnolistna
1967	Lipa drobnolistna - "Klukowskie Lipy"
1968	Wiąz szypułkowy

9.3.8. Wykaz drzew przeznaczonych do wycinki oraz liczba zamiennych nasadzeń 2010 rok.

Drzewa /szt./ i krzewy /m ² / usuwane: /stan na 31.12.2010 r. wg wydanych decyzji/					
1		2		3	
bez pobierania opłaty stanowiącej dochód budżetu gminy		za pobraniem opłaty stanowiącej dochód budżetu gminy /pobranie opłaty odroczone na trzy lata przesadzenia, zamienne nasadzenia/		za pobraniem opłaty stanowiącej dochód budżetu gminy	
drzewa /szt./	krzewy /m ² /	drzewa /szt./	krzewy /m ² /	drzewa /szt./	krzewy /m ² /
5307	5208,8	432	705,5	155	14
zamiennne nasadzenia					
1		2		3	
drzewa /szt./	krzewy /m ² /	drzewa /szt./	krzewy /m ² /	drzewa /szt./	krzewy /m ² /
945	478,5	774	712	-	-

W 2010 roku do budżetu gminy z tytułu opłaty za usuwane drzewa i krzewy wpłynęło – 1 056 211,96 zł.

9.3.9. Ochrona gatunkowa

Według ustawy o ochronie przyrody, ochrona gatunkowa ma na celu zabezpieczenie dziko występujących roślin i zwierząt, w szczególności gatunków rzadkich lub zagrożonych wyginięciem, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej. Ochronie podlegają przede wszystkim gatunki dziko występujące. Chroni się także okazy roślin występujące w ogrodach, parkach itp., uznanych za gatunki chronione. Ochrona gatunkowa polega na niedokonywaniu czynności, mogących zagrozić istnieniu poszczególnych roślin i zwierząt, a także na obowiązku podejmowania działań mających na celu ratowanie poszczególnych gatunków zagrożonych wyginięciem.

Według zebranych informacji, na terenie Gdańska stwierdzono występowanie 41 gatunków roślin naczyniowych, grzybów i porostów uznanych za chronione. Wśród nich 29 gatunków objętych jest ochroną całkowitą, 12 gatunków ochroną częściową.

Lista gatunków chronionych i rzadkich występujących na terenie Gminy Gdańsk

Gatunki chronione całkowicie:

rośliny naczyniowe:

1. Barwinek pospolity	<i>Vinca minor</i>
2. Bluszcz pospolity	<i>Hedera helix</i>
3. Cis pospolity	<i>Taxus baccata</i>
4. Gnieźnik leśny	<i>Neottia nidus-avis</i>
5. Grąźel żółty	<i>Nuphar luteum</i>
6. Jarząb szwedzki	<i>Sorbus intermedia</i>
7. Kruszczyk rdzawoczerwony	<i>Epipactis rubiginosa</i>
8. Listera jajowata	<i>Listera ovata</i>
9. Listera sercowata	<i>Listera cordata</i>
10. Mikołajek nadmorski	<i>Eryngium maritimum</i>
11. Mlecznik nadmorski	<i>Glaux matitima</i>
12. Naparstnica zwyczajna	<i>Digitalis grandiflora</i>
13. Pełnik europejski	<i>Tollius euroaeus</i>
14. Podrzeń żebrowiec	<i>Blechnum spicant</i>
15. Rojnik pospolity	<i>Sempervivum soboliferum</i>
16. Rokitnik zwyczajny	<i>Hippophae rhamnoides</i>
17. Sasanka łąkowa	<i>Pulsatilla pratensis</i>
18. Storzyczek krwisty	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
19. Storzyczek szerokolistny	<i>Dactylorhiza majalis</i>
20. Śnieżyczka przebiśnieg	<i>Galanthus nivalis</i>
21. Tojad dziobaty	<i>Aconitum variegatum</i>
22. Wawrzynek wilczelyko	<i>Daphne mezereum</i>
23. Wiciokrzew pomorski	<i>Lonicera periclymenum</i>
24. Widłak goździsty	<i>Lycopodium clavatum</i>
25. Widłak jałowcowaty	<i>Lycopodium annotinum</i>
26. Wielosił błękitny	<i>Polemonium coeruleum</i>
27. Zimozioł północny	<i>Linnaea borealis</i>

grzyby:

28. Purchawica olbrzymia	<i>Langemannia gigantea</i>
29. Smardz	<i>Morchella sp.</i>

Gatunki chronione częściowo:

rośliny naczyniowe:

30. Bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>
31. Grzybienie północne	<i>Nymphaea cfr candida</i>
32. Kalina koralowa	<i>Viburnum opulus</i>
33. Kocanki piaskowe	<i>Helichrysum arenarium</i>
34. Konwalia majowa	<i>Convallaria majalis</i>
35. Kruszyna pospolita	<i>Frangula alnus</i>
36. Marzanka wonna	<i>Asperula odorata</i>
37. Paprotka zwyczajna	<i>Polypodium vulgare</i>
38. Pierwiosnka lekarska	<i>Primula officinalis</i>
39. Turzyca piaskowa	<i>Carex arenaria</i>
40. Turówka leśna	<i>Hierochloa australis</i>

porosty:

41. Płucnica islandzka	<i>Cetraria Islandia</i>
------------------------	--------------------------

Gatunki rzadkie:

42. Arcydzięgiel nadbrzeżny	<i>Archangelica litoralis</i>
43. Aster solny	<i>Aster tripolium</i>
44. Babka nadmorska	<i>Plantago maritima</i>
45. Babka Wintera	<i>Plantago winteri</i>
46. Bez koralowy	<i>Sambucus racemosa</i>
47. Centuria nadbrzeżna	<i>Centaurium litorale</i>
48. Centuria nadobna	<i>Centaurium pulchellum</i>
49. Chondrilla sztywna	<i>Chondrilla juncea</i>
50. Dąbrówka kosmata	<i>Ajuga genevensis</i>
51. Dąbrówka piramidalna	<i>Ajuga pyramidalis</i>
52. Dziewanna kutnerowata	<i>Verbascum phlomoides</i>
53. Dziurawiec skąpolistny	<i>Hypericum montanum</i>
54. Dzwonek pokrzywolistny	<i>Campanula trachelium</i>
55. Fiołek przedziwny	<i>Viola mirabilis</i>
56. Głóg Lindmana	<i>Crataegus lindmanii</i>
57. Groszek czerniejący	<i>Lathyrus niger</i>
58. Gruszyca jednokwiatowa	<i>Pirola uniflora</i>
59. Jaskier różnolistny	<i>Ranunculus auricomus</i>
60. Kokorycz wątła	<i>Corydalis fabacea</i>
61. Komonica wąskolistna	<i>Lotus tenuifolius</i>
62. Kostrzewa leśna	<i>Festuca silvatica</i>
63. Kozłek bżowy	<i>Valeriana sambuccifolia</i>
64. Krwawnik wierzbolistny	<i>Achillea salicifolia</i>
65. Lepnica tatarska	<i>Silene tatarica</i>
66. Lnica wonna	<i>Linaria odora</i>
67. Łoboda oszczepowata	forma solniskowa
68. Manna gajowa	<i>Glyceria nemoralis</i>
69. Muchotrzew solniskowy	<i>Spergularia salina</i>
70. Namulnik brzegowy	<i>Limosella aquatica</i>
71. Niezapominajka leśna	<i>Myosotis silvatica</i>
72. Ostrzew rudy	<i>Blysmus rufus</i>
73. Paprotnica krucha	<i>Cystopteris fragilis</i>
74. Połonicznik kosmaty	<i>Herniarnia hirsuta</i>
75. Przetacznik górski	<i>Veronika montana</i>
76. Pszeniec gajowy	<i>Melampyrum nemorosum</i>
77. Mannica odstajaca	<i>Puccinella distans</i>
78. Rutewka orlikolistna	<i>Thalictrum aquilegiifolium</i>
79. Sit Gerarda	<i>Juncus gerardi</i>
80. Sit żabi	<i>Juncus ranarius</i>
81. Sitowiec nadmorski	<i>Bulboschoenus maritimus</i>
82. Szczaw ukraiński	<i>Rumex ukrainicus</i>
83. Świbka morska	<i>Triglochin maritimum</i>
84. Tojeść gajowa	<i>Lysimachia nemorum</i>
85. Turzyca odległokłosa	<i>Carex distans</i>
86. Wiechlina odległokłosa	<i>Poa remota</i>
87. Wierzbownica bladuróżowa	<i>Epilobium roseum</i>
88. Zachyłka oszczepowata	<i>Phegopteris polypodioides</i>
89. Zagorzałek późny	<i>Odonties serotina ssp litoralis</i>
90. Żabieniec trawolistny	<i>Alisma gramineum</i>

9.3.10. Cenne fragmenty zieleni urządzonej

Fragmenty zieleni urządzonej Gdańska, stanowiące pozostałość dawnych założeń parkowych i ogrodowych przy rezydencjach w mieście i dworach znajdujących się w jego sąsiedztwie objęto ochroną razem z elementami architektury i zamieszczono w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Na terenie miasta Gdańska ustalono lokalizację 39 zabytkowych założeń dworsko-parkowych i willowo-ogrodowych (stan na 31.12.2010 r.).

1. Gdańsk-Matarnia, ul. Agrarna 2
2. Gdańsk-Oliwa, ul. Bytowska 1
3. Gdańsk-Oliwa, ul. Bytowska 4 - Dwór Schabental
4. Gdańsk-Brzeźno, Park Kuracyjny
5. Gdańsk-Oliwa, ul. Czyżewskiego 29 - Dwór Ludophine
6. Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Grunwaldzka 5 -zespół willowo-ogrodowy
7. Gdańsk-Oliwa, ul. Grunwaldzka 529 - zespół willowo-ogrodowy
8. Gdańsk-Jelitkowo, Park Kuracyjny
9. Gdańsk-Kiełpino Górne, ul. Goplańska 34 zespół dworsko-parkowy
10. Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Do Studzienki 36, Królewska Dolina
11. Gdańsk-Szadółki (Rębowo), ul. Jabłonowa 49
12. Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Jaśkowa Dolina 17
13. Gdańsk-wrzeszcz, ul. Jaśkowa Dolina 15
14. Gdańsk-Lipce, ul. Trakt Św. Wojciecha 293 - Dwór Ferberów
15. Gdańsk-Lipce, ul. Trakt Św. Wojciecha - Zajazd "Trzy Świńskie Głowy"
16. Gdańsk-Dolne Miasto, ul. Kieturakisa 1
17. Gdańsk-Nowe Szkoty, ul. Konrada Leczkowa 21
18. Gdańsk-Migowo, ul. Migowo Górne 6
19. Gdańsk-Orunia, ul. Nowiny 1
20. Gdańsk-Olszynka, ul. Olszyńska 37
21. Gdańsk-Oliwa, ul. Opacka 12
22. Gdańsk-Oliwa, Park Opacki
23. Gdańsk-Oliwa, Zespół Klasztorny Cystersów
24. Gdańsk-Piecki, ul. Piecewska 7
25. Gdańsk-Oliwa, ul. Polanki 113-117 - Dwór VII
26. Gdańsk-Oliwa, ul. Polanki 119/121 - Dwór IV Quellbrun
27. Gdańsk-Oliwa, ul. Polanki 122 - Dwór III Schopenhauerów
28. Gdańsk-Oliwa, ul. Polanki 124 - Dwór II Groddecków
29. Gdańsk-Oliwa, ul. Polanki 125 - Dwór I Monbrillant
30. Gdańsk-Oliwa, ul. Pomorska 68, Dwór Przymorze
31. Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Srebrniki 1
32. Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Traugutta 94-96 Dwór Św. Studzienka
33. Gdańsk-Kokoszki, ul. Stokłosa 32
34. Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Wajdeloty 13, Dwór Kuźniczki
35. Gdańsk-Jasień, ul. Zwierzyniecka 90/91
36. Gdańsk-Zakoniczyn
37. Gdańsk, Al. Zwycięstwa, Park Steffensa (M. Kasprzaka)
38. Gdańsk-Wrzeszcz, Park między ul. Partyzantów i ul. Grunwaldzką
39. Gdańsk, Park Marii Konopnickiej